

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ІНДУСТРІЇ 4.0

Проникнення Інтернету і цифрових технологій в галузі, які традиційно вважалися офлайнними, стало одним з основних трендів останніх років. Це відбувається в загальносвітовому масштабі, що дозволяє говорити про цифрову трансформацію всіх галузей економіки, життя соціумів і про формування цифрової економіки.

Навесні 2017 року Центр Industrie 4.0 Maturity Center, що входить до складу Німецької академії наук і інженерії Acatech, представив результати дослідження «Індекс зрілості для Індустрії 4.0» (Industrie 4.0 Maturity Index) [1]. Основу виробництва утворюють кіберфізичні системи (Cyber-Physical Systems, CPS), і при переході держави до цифрової економіки мова йде про формування кіберфізичної системи в межах національної економіки. З технічної точки зору платформа національної кіберфізичної системи складається з трьох типів мереж: Інтернет людей; Інтернет речей; Інтернет сервісів. За результатами проведеного дослідження Німецька академія наук і інженерії Acatech розробила показник, названий індексом зрілості (Maturity Index), який свідчить про ступінь цифровізації компанії. Індекс зрілості характеризує готовність підприємств до переходу на рівень індустріального розвитку, відповідний уявленням про Четвертої промислової революції, яку називають «Індустрія 4.0».

З поняттям «Індустрія 4.0» пов'язані й інші терміни, такі як «промисловий Інтернет речей» і «цифрове підприємство». Попередня Концепція «Індустрія 3.0» була спрямована на автоматизацію окремих машин і процесів, в той час як «Індустрія 4.0» передбачає наскрізну цифровізацію всіх фізичних активів і їх інтеграцію в цифрову екосистему разом з товарами, послугами та партнерами, які беруть участь в ланцюжку створення вартості цих товарів.

Як визначає Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки, затверджена Розпорядженням КМУ № 67-р від 17 січня 2018 року, цифрова економіка базується на інформаційно-комунікаційних та цифрових технологіях, стрімкий розвиток та поширення яких вже сьогодні впливають на традиційну (фізично-аналогову) економіку, трансформуючи її від такої, що споживає ресурси, до економіки, що створює ресурси. Саме дані є ключовим ресурсом цифрової економіки, вони генеруються та забезпечують електронно-комунікаційну взаємодію завдяки функціонуванню електронно-цифрових пристроїв, засобів та систем [2].

З метою подолання цифрового розриву, створення основ цифрової економіки, реалізації нових можливостей бізнесом та громадянами Кабінет Міністрів України зосереджується на розвитку національних твердих цифрових інфраструктур, зокрема ширококутової фіксованої телекомунікаційної інфраструктури та мобільної (рухомої) телекомунікаційної інфраструктури, інфраструктури цифрового телебачення, радіо- та технологічної інфраструктури для проєктів Інтернету речей, інфраструктури обчислень, віртуалізації та збереження даних (хмарних та туманних), інфраструктури кібербезпеки, спеціалізованих інфраструктур.

Відповідно до зазначеної Концепції важливими для розвитку цифрової економіки є також і м'які цифрові інфраструктури, які також не повинні залишатися поза увагою, зокрема інфраструктура ідентифікації та довіри, відкритих даних, інфраструктура інтероперабельності, блокчейн, електронних розрахунків та транзакцій, електронної комерції та онлайн-взаємодії суб'єктів бізнесу, державних послуг (електронне урядування), і життєзабезпечення (медицина, освіта, громадська безпека, транспорт тощо), геоінформаційна та промислові цифрові інфраструктури [2].

Цифрова економіка розвивається одночасно з настільки широкому спектрі напрямків, що її неможливо побудувати за рахунок зусиль обмеженого кола компаній, наділених державою особливими повноваженнями і ресурсами.

Державне регулювання відносин, в яких переплітається право і технології, не можна визнати сформованим в повній мірі ні в одній

державі. Зміна підходу регулювання інформаційних правовідносин в різних країнах світу обумовлено як загальною тенденцією реформування законодавства інформаційної галузі в умовах цифрової епохи відносин, так і особливою політичною ситуацією.

Розвиток цифрової економіки в країні вимагає адаптації українського законодавства до нових видів відносин та їх юридичній складу (новим об'єктам і суб'єктам інформаційних правовідносин, кореспондування специфічних прав обов'язкам і відповідальності). Правовідносини завжди складаються з приводу будь-яких об'єктів, якими в цифрову економіку, як правило, виступають інформаційні послуги, дані, елементи інфраструктури, специфічна діяльність у цій сфері. Подальший вибірковий аналіз найбільш яскравих моделей правовідносин, що формуються при розвитку цифрової економіки, відображає цей висновок.

Формулювання і вдосконалення підходів правового регулювання правовідносин у сфері цифрової економіки відбувається в даний час у багатьох правових системах, що обумовлено динамічністю і складністю відносин по використанню досконалих інформаційних технологій. Найчастіше цифрові технології кардинально трансформують вже відомі праву відносини, змінюючи парадигму їх формування в суспільному житті і, відповідно, правове регулювання. Так, безпрецедентні можливості, що надаються сучасними цифровими технологіями, якісним чином змінюють принципи використання інформації, критерії визначення її цінності, і моделі потенційних загроз порушення конфіденційності. Тому розвиток цифрової економіки в країні вимагає перегляду законодавства на предмет здатності впливати на нові види відносин, доопрацювання з урахуванням виявлених прогалин їх юридичного складу (нових об'єктів і суб'єктів інформаційних правовідносин, специфічних прав, обов'язків і відповідальності).

З метою розвитку цифрової економіки необхідно впорядкувати мозаїчне інформаційне правове регулювання, опрацювати згадані базові моделі правовідносин за об'єктним принципом, визначити суб'єктний склад типових правовідносин, принципи їх формування та регулятивні підходи. Зокрема, вимагають розвитку окремі правові інститути в сфері цифрової економіки, а саме: правового регулюван-

ня великих даних (Big Data), хмарних обчислень, криптовалют і технології блокчейн, правовідносин при організації «Інтернету речей» і правового регулювання правовідносин при впровадженні технологій штучного інтелекту та машинного навчання.

Література:

1. Черняк Л. Як створити цифрове підприємство. 6 етапів на шляху до Індустрії 4.0. TAdviser – портал вибору технологій і постачальників. URL: <http://www.tadviser.ru>.

2. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січ. 2018 р. № 67-р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p/page>.

Кобильнік Д. А.,

*к. ю. н., доцент, доцент кафедри фінансового права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ТРАНСПОРТНОГО ПОДАТКУ

Розвиток господарської діяльності в сучасних умовах багато в чому залежить від того, який податковий тиск відчують на собі суб'єкти господарювання. Як вказують вчені-фінансисти, і ми поділяємо таку думку, податковий тиск «визначається співвідношенням загальної суми податкових платежів і сукупного національного продукту і ... здійснюється на декількох рівнях: (1) безпосередньо податків; (2) усієї сукупності податків, зборів; (3) використання механізму пільг платниками, надання пільгових кредитів, дотацій, за яких тиск перерозподіляється з одних платників на інших; (4) використання податкової техніки, що посилює тиск на платника» [1, с. 57]. Очевидно, що наразі податкова система містить у собі ті податки, що безпосередньо пов'язані з діяльністю господарюючих суб'єктів (наприклад, податок на прибуток підприємств, єдиний